

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. gegužės 27 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos arešto orderis – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – 6 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“ – Valstybės narės generalinio prokuroro išduotas Europos arešto orderis – Statusas – Nepriklausomumo užtikrinimas“

Byloje C-509/18

dėl 2018 m. liepos 31 d. *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. rugpjūčio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio, išduoto dėl

PF,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Arabadžiev, A. Prechal, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe (pranešėja) ir C. Lycourgos, teisėjai L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. kovo 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- PF, atstovaujamo BL J. Ferry ir SC R. Munro, įgaliotų solisitorių D. Rudden ir E. Rudden
- *Minister for Justice and Equality*, atstovaujamos J. Quaney, M. Browne, G. Hodge ir A. Joyce, padedamų BL B. M. Ward, A. Hanrahan ir J. Benson ir SC P. Carroll,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos P. Z. L. Ngo ir J. Nymann-Lindegren,
- Vokietijos vyriausybės, kuriai iš pradžių atstovavo T. Henze, J. Möller, M. Hellmann ir A. Berg, vėliau M. Hellmann, J. Möller ir A. Berg,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, D. Dubois ir E. de Moustier,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Faraci,

* Proceso kalba: anglų.

- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos V. Vasiliauskienės, J. Prasauskienės, G. Taluntytės ir R. Krasuckaitės,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir Z. Wagner,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. Langer,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Hesse, K. Ibili ir J. Schmoll,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters, J. Tomkin ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2019 m. balandžio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584), 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas Airijoje vykdant Europos arešto orderį, kurį 2014 m. balandžio 18 d. išdavė Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras (toliau – Lietuvos generalinis prokuroras) PF baudžiamojo persekiojimo tikslais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pamatinio sprendimo 2002/584 5, 6, 8 ir 10 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:
 - „(5) Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. Be to, pradėjus taikyti naują [naują supaprastintą] nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant [siekiant vykdyti] baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn [ar baudžiamąjį persekiojimą], galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams [tarpiniams], ir galutiniams sprendimams.
 - (6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

<...>

(8) Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas [suimtas], teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.

<...>

(10) Europos arešto orderio mechanizmas remiasi aukštu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu. Jo įgyvendinimą galima sustabdyti tik tuo atveju, jei viena iš valstybių narių sunkiai ir nuolat pažeidinėja [ES] 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytus principus, Tarybos nustatytus [kai šie pažeidimai nustatyti Tarybos] pagal [ES] 7 straipsnio 1 dalį, ir dėl to atsiranda jos 7 straipsnio 2 dalyje nurodytos pasekmės.“

4 Šio pagrindų sprendimo 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [suimtų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę [siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba laisvės atėmimo bausmę], arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ES] 6 straipsnyje.“

5 Minėto pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose nurodyti Europos arešto orderio privalomojo ir neprivalomojo nevykdymo pagrindai. To paties pagrindų sprendimo 5 straipsnyje numatytos garantijos, kurias išduodančioji valstybė narė turi suteikti ypatingais atvejais.

6 Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnyje „Kompetentingų teisminių institucijų nustatymas“ numatyta:

„1. Išduodančioji teisminė institucija – tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.

2. Vykdančioji teisminė institucija - tai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga vykdyti Europos arešto orderį.

3. Kiekviena valstybė narė Tarybos Generaliniam sekretoriatui praneša apie kompetentingą pagal jos teisę teisminę instituciją.“

Airijos teisė

7 Pagrindų sprendimas 2002/584 į Airijos teisę perkeltas ginčui pagrindinėje byloje taikomos redakcijos *Irish European Arrest Warrant Act 2003* (2003 m. Airijos įstatymas dėl Europos arešto orderio) (toliau – *EAW Act*). *EAW Act* 2 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„teisminė institucija“ reiškia teisėją, magistratą arba kitą asmenį, įgaliotą pagal atitinkamos valstybės narės teisės aktus vykdyti tokias pačias arba panašias funkcijas, kurias šioje valstybėje narėje vykdo [Airijos] teismas pagal 33 straipsnį.“

8 *EAW Act* 20 straipsnyje nustatyta:

„(1) Bylose, kuriose taikomas šis įstatymas, jei *High Court* [(Aukštasis teismas, Airija)] mano, kad jam pateiktų dokumentų arba informacijos nepakanka tam, kad jis galėtų atlikti savo funkcijas pagal šį įstatymą, prireikus gali prašyti išduodančiosios teisminės institucijos arba išduodančiosios valstybės per jo nustatytą terminą pateikti prašomus papildomus dokumentus arba informaciją.

(2) Jei valstybės centrinė institucija mano, kad jai pagal šį įstatymą pateiktų dokumentų arba informacijos gali nepakakti tam, kad ji arba *High Court* [(Aukštasis teismas)] galėtų atlikti savo funkcijas, prireikus gali prašyti išduodančiosios teisminės institucijos arba išduodančiosios valstybės narės per jos nustatytą terminą pateikti prašomus papildomus dokumentus arba informaciją. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 2014 m. balandžio 18 d. remiantis Lietuvos generalinio prokuroro išduotu Europos arešto orderiu buvo paprašyta perduoti PF, Lietuvos pilietį, siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl 2012 m. PF padarytų veikų, kurios, šio prokuroro teigimu, turi būti kvalifikuojamos kaip „plėšimas panaudojant šaunamąjį ginklą“.

10 PF *High Court* (Aukštasis teismas) pateikė skundą, juo siekė užginčyti šio Europos arešto orderio galiojimą, visų pirma remdamasis tuo, kad Lietuvos generalinis prokuroras nėra „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį.

11 Grįsdamas šį teiginį PF rėmėsi Lietuvos advokato parengta teisine nuomone, kurioje, be kita ko, nurodyta, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį teisingumą šioje valstybėje narėje vykdo tik teismai. Lietuvos generalinis prokuroras yra vyriausiasis prokuroras Lietuvoje. Jam suteiktas prokuroro statusas ir jis yra nepriklausomas tiek nuo vykdomosios, tiek nuo teisminės valdžios. Dėl prokurorų minėtos Konstitucijos 118 straipsnyje nustatyta, kad jie organizuoja ikiteisminį tyrimą ir jam vadovauja, taip pat atlieka baudžiamąjį persekiojimą. Tačiau, remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencija, prokuroras nevykdo teisingumo, taip pat jis neatlieka funkcijų, susijusių su teisingumo vykdymu ikiteisminio tyrimo, kurį turi organizuoti, stadijoje.

12 Tokiomis aplinkybėmis *High Court* (Aukštasis teismas) per Airijos centrinę instituciją kreipėsi į Lietuvos generalinį prokurorą, kad gautų informacijos apie šio prokuroro, kaip „teisminės institucijos“, statusą, be kita ko, atsižvelgiant į 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimą *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858) ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimą *Özçelik* (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860).

13 Lietuvos generalinis prokuroras pateikė tokį atsakymą:

„[Lietuvos generalinis prokuroras] yra nepriklausomas nuo vykdomosios valdžios, taip pat nuo Teisingumo ministerijos.

Lietuvos Respublikos prokuratūrą <...> sudaro [Lietuvos generalinė prokuratūra] ir teritorinės prokuratūros; Lietuvos prokuratūra organizuoja ikiteisminį tyrimą ir jam vadovauja, taip pat palaiko valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose. Šios nuostatos įtvirtintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnyje.“

14 2017 m. vasario 27 d. *High Court* (Aukštasis teismas) nusprendė, kad Lietuvos generalinis prokuroras yra „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, ir nurodė perduoti PF Lietuvai.

- 15 2017 m. spalio 20 d. sprendimu *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) atmetė PF skundą dėl *High Court* (Aukštasis teismas) sprendimo ir patvirtino, kad Lietuvos generalinis prokuroras yra „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą.
- 16 *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas, Airija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, leido paduoti skundą dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas) sprendimo.
- 17 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, suformuotą 2016 m. birželio 29 d. Sprendime *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483), 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendime *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858), 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendime *Özçelik* (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860) ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendime *Kovalkovas* (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikiamam teismui kyla klausimas, ar Lietuvos generalinis prokuroras gali būti laikomas „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį.
- 18 Visų pirma iš minėtos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad priskiriant instituciją prie teisminės svarbu tai, ar atitinkamas subjektas yra institucija, dalyvaujanti vykdant valstybės narės baudžiamąjį teisingumą. Vis dėlto minėtoje jurisprudencijoje nėra aiškių kriterijų, kuriais remiantis būtų galima nustatyti, ar subjektui yra pavesta vykdyti teisingumą, ar šis dalyvauja jį vykdant valstybės narės teisinėje sistemoje.
- 19 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tai, kad sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, klausia, ar siekiant nustatyti, ar Lietuvos generalinis prokuroras dalyvauja vykdant teisingumą, reikia remtis tik atitinkamos valstybės narės nacionaline teise. Be to, minėtas teismas kelia klausimą, ar ikiteisminių tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo už nusikalstamas veikas vykdymas yra pakankamai susijęs su teisingumo vykdymu ir dėl to prokuroras, kuris tai daro, bet pagal nacionalinę teisę yra nepriklausomas nuo teisminės valdžios, gali būti laikomas „teismine institucija“ pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį.
- 20 Tokiomis aplinkybėmis *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1. Ar kriterijai, kuriais remiantis reikia nuspręsti, ar prokuroras, kuris pagal [Pagrindų sprendimo 2002/584] 6 straipsnio 1 dalį veikia kaip „išduodančioji teisminė institucija“, yra tokia teisminė institucija, atsižvelgiant į šios sąvokos minėtoje nuostatoje savarankišką reikšmę, apima tai, kad [pirma] prokuroras yra nepriklausomas nuo vykdomosios valdžios ir [antra] laikoma, kad jis savo teisinėje sistemoje vykdo teisingumą arba dalyvauja jį vykdant?
 2. Jei ne, kokiais kriterijais vadovaudamasis nacionalinis teismas turėtų nustatyti, ar prokuroras, kuris pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį veikia kaip „išduodančioji teisminė institucija“, yra teisminė institucija, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą?
 3. Jeigu kriterijai apima reikalavimą, kad prokuroras vykdytų teisingumą arba dalyvautų jį vykdant, ar tas reikalavimas turi būti nustatomas pagal jam jo teisinėje sistemoje suteiktą statusą, ar pagal tam tikrus objektyvius kriterijus? Jei tai objektyvūs kriterijai, kokie jie?
 4. Ar [Lietuvos generalinis prokuroras] yra teisminė institucija atsižvelgiant į šios sąvokos [Pagrindų sprendimo 2002/584] 6 straipsnio 1 dalies nuostatoje savarankišką reikšmę?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 21 Savo klausimais, kurie turi būti nagrinėjami kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo išaiškinti, ar sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama kaip apimanti valstybės narės generalinį prokurorą, kuris, būdamas struktūriškai nepriklausomas nuo teisminės valdžios, turi kompetenciją vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir yra nepriklausomas nuo vykdomosios valdžios.
- 22 Pirmiausia reikia priminti, kad tiek valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principas, tiek tarpusavio pripažinimo principas, kuris savo ruožtu pagrįstas šių valstybių abipusiu pasitikėjimu, Sąjungos teisėje yra ypač svarbūs, nes leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė pripažintų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šios teisės pripažintų pagrindinių teisių (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 23 Konkrečiai kalbant apie Pagrindų sprendimą 2002/584, pažymėtina, jog iš jo 6 konstatuojamosios dalies matyti, kad jame numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, kuria įgyvendinamas tarpusavio pripažinimo principas.
- 24 Šis principas taikomas pagal šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalį, kurioje įtvirtinta taisyklė, jog valstybės narės privalo vykdyti bet kurį Europos arešto orderį, remdamosi šiuo principu ir vadovaudamosi minėto pagrindų sprendimo nuostatomis. Todėl vykdančiosios teisminės institucijos iš esmės gali atsisakyti vykdyti tokį arešto orderį tik remdamosi nevykdymo pagrindais, kurie išsamiai išvardyti to paties pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose. Be to, Europos arešto orderio vykdymas gali būti susietas tik su viena iš šio pagrindų sprendimo 5 straipsnyje išsamiai išvardytų sąlygų. Todėl Europos arešto orderio vykdymas yra principas, o atsisakymas jį vykdyti yra jo išimtis, kurią reikia aiškinti siaurai (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 25 Vis dėlto tarpusavio pripažinimo principas suponuoja, kad tik Europos arešto orderiai, kaip jie suprantami pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 1 dalį, turi būti vykdomi pagal jo nuostatas. Iš to straipsnio matyti, kad toks arešto orderis yra „teisminis sprendimas“, todėl reikalaujama, kad jis būtų išduotas „teisminės institucijos“, kaip tai suprantama pagal šio pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 28 punktą ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 29 punktą).
- 26 Pagal minėto pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį išduodančioji teisminė institucija - tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.
- 27 Nors pagal procesinės autonomijos principą valstybės narės gali savo nacionalinės teisės sistemose nustatyti „teisminę instituciją“, turinčią kompetenciją išduoti Europos arešto orderį, kiekvienai valstybei narei negali būti palikta teisė spręsti dėl šios sąvokos prasmės ir apimties (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 30 ir 31 punktus ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 31 ir 32 punktus).
- 28 Minėtą sąvoką visoje Sąjungoje reikia aiškinti savarankiškai ir vienodai, o tai, remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, turi būti daroma atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalies nuostatos formuluotę, kontekstą ir šiuo pagrindų sprendimu

siekiamą tikslą (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 32 punktą ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 33 punktą).

- 29 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog sąvoka „teisminė institucija“ toje nuostatoje reiškia ne tik valstybės narės teisėjus ar teismus, bet apima ir institucijas, dalyvaujančias vykdant tos valstybės narės baudžiamąjį teisingumą, skirtingai nuo vykdomajai valdžiai priskirtinų ministerijų ar policijos institucijų (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 33 ir 35 punktus ir 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 34 ir 36 punktus).
- 30 Tai reiškia, kad sąvoka „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, gali apimti valstybės narės institucijas, kurios nebūtinai yra teisėjai ar teismai, bet dalyvauja vykdant toje valstybėje narėje baudžiamąjį teisingumą.
- 31 Ši aiškinimą patvirtina, viena vertus, Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalies kontekstas. Reikia pažymėti, kad pastarasis yra teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, susijusi ne tik su baudžiamąsias bylas nagrinėjančių teismų priimtų galutinių sprendimų, bet ir plačiau su valstybių narių teisminių institucijų priimtų baudžiamojo proceso, įskaitant šio proceso stadiją, susijusią su baudžiamuoju persekiojimu, sprendimų tarpusavio pripažinimu.
- 32 Iš tiesų teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose, numatytas ES 31 straipsnyje, kuris yra Pagrindų sprendimo 2002/584 teisinis pagrindas, apėmė, be kita ko, valstybių narių teisminių institucijų bendradarbiavimą tiek proceso, tiek sprendimų vykdymo srityse.
- 33 Plačiai suprantama sąvoka „procesas“ gali apimti visą baudžiamąjį procesą, t. y. ikiteisminę stadiją, patį baudžiamosios bylos nagrinėjimą ir baudžiamojo teismo galutinio sprendimo nuteisti asmenį už padarytą nusikalstamą veiką vykdymo stadiją.
- 34 Ši aiškinimą patvirtina ES 31 straipsnį pakeitusio SESV 82 straipsnio 1 dalies d punkto, kuriame dabar nurodyta, kad teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose susijęs su valstybių narių teisminių arba joms lygiaverčių institucijų bendradarbiavimu baudžiamojo persekiojimo ir sprendimų vykdymo srityse, formuluotė.
- 35 Kita vertus, pirma pateiktą išaiškinimą taip pat patvirtina Pagrindų sprendimu 2002/584 siekiamas tikslas, kuris, kaip matyti iš jo 5 konstatuojamosios dalies, yra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje sukurti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistemą, taikomą tarpiniams ir galutiniams sprendimams.
- 36 Iš tikrųjų Pagrindų sprendime 2002/584 nustačius naują, paprastesnę ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą siekiama pagal tarpusavio pripažinimo principą palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą; taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti dideliu tarpusavio pasitikėjimu (2017 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, 69 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Taigi, kaip numatyta šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, Europos arešto orderis gali būti išduodamas dviem skirtingais tikslais. Šis arešto orderis gali būti išduodamas siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą išduodančiojoje valstybėje narėje arba siekiant toje pačioje valstybėje narėje vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 21 d. Sprendimo *B.*, C-306/09, EU:C:2010:626, 49 punktą).

- 38 Kadangi Europos arešto orderis palengvina laisvą prieš priimant nuosprendį teismo priimtų sprendimų, susijusių su baudžiamąjį persekiojimo vykdymu, judėjimą, reikia konstatuoti, kad institucijos, kurios pagal nacionalinę teisę yra kompetentingos priimti tokius sprendimus, gali patekti į šio pagrindų sprendimo taikymo sritį.
- 39 Remiantis motyvais, išdėstytais šio sprendimo 29–38 punktuose, darytina išvada, kad tokia institucija, kaip prokuroras, turinti kompetenciją baudžiamajame procese vykdyti asmens, kuris, kaip įtariama, padarė nusikalstamą veiką, persekiojimą, siekdama, kad jam būtų iškelta byla teisme, turi būti pripažįstama kaip dalyvaujanti vykdant teisingumą atitinkamoje valstybėje narėje.
- 40 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Lietuvos generalinis prokuroras atlieka pagrindinį vaidmenį baudžiamajame procese šioje valstybėje narėje.
- 41 Šiuo klausimu savo rašytinėse pastabose Lietuvos Vyriausybė nurodė, kad pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnį prokuratūros funkcijos yra, be kita ko, ikiteisminio tyrimo organizavimas ir vadovavimas jam, taip pat valstybinio kaltinimo palaikymas. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudenciją ši kompetencija yra suteikta tik prokuratūrai. Iš šių teiginių matyti, jog apskritai Lietuvos generalinis prokuroras baudžiamajame procese privalo atlikti parengiamąjį darbą, kad tos valstybės narės baudžiamieji teismai galėtų vykdyti teismines funkcijas.
- 42 Šiomis aplinkybėmis Lietuvos generalinis prokuroras gali būti laikomas dalyvaujančiu vykdant baudžiamąjį teisingumą atitinkamoje valstybėje narėje.
- 43 Antra, reikia priminti, kad Pagrindų sprendimu 2002/584 siekiama sukurti supaprastintą tiesioginio perdavimo tarp teisminių institucijų sistemą, skirtą pakeisti klasikinio suverenių valstybių bendradarbiavimo sistemai, kuriai būdingas politinių institucijų kišimasis ir vertinimas, kad būtų užtikrintas laisvas teismo sprendimų baudžiamosiose bylose judėjimas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 41 punktą).
- 44 Šiomis aplinkybėmis, kai Europos arešto orderis išduodamas siekiant suimti ir perduoti prašomą perduoti asmenį siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, pirmojoje proceso stadijoje jam turi būti taikomos procesinės garantijos ir įgyvendinamos jo pagrindinės teisės, kurių apsaugą pagal taikytiną nacionalinę teisę turi užtikrinti išduodančiosios valstybės narės teisminės institucijos, visų pirma siekdamas priimti nacionalinį arešto orderį (2016 m. birželio 1 d. Sprendimo *Bob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, 55 punktas).
- 45 Taigi Europos arešto orderio sistemoje numatyta dviejų lygių procesinių ir pagrindinių teisių, kuriomis asmeniui, kurį prašoma perduoti, turi būti suteikta galimybė pasinaudoti, gynyba; prie pirmo lygio teisminės gynybos, numatytos priimant nacionalinį sprendimą, pavyzdžiui, išduodant nacionalinį arešto orderį, prisideda antro lygio teisminė gynyba, kurią reikia užtikrinti išduodant Europos arešto orderį; tam tikromis aplinkybėmis orderis gali būti išduotas praėjus trumpam laikotarpiui po nacionalinio teismo sprendimo priėmimo (2016 m. birželio 1 d. Sprendimo *Bob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, 56 punktas).
- 46 Kalbant apie priemonę, kuri, kaip Europos arešto orderis, gali pažeisti atitinkamo asmens teisę į laisvę, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnyje, pažymėtina, jog ši gynyba reiškia, kad sprendimas, atitinkantis veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, turėtų būti priimtas bent vienu iš dviejų minėtų gynybos lygių.
- 47 Iš to išplaukia, kad kai pagal išduodančiosios valstybės narės teisę kompetencija išduoti Europos arešto orderį suteikiama institucijai, kuri, dalyvaudama vykdant tos valstybės narės teisingumą, nėra teisėjas ar teismas, nacionalinio teismo sprendimas, kaip antai nacionalinis arešto orderis, kuriuo remiantis išduodamas Europos arešto orderis, turi savo ruožtu atitikti tokius reikalavimus.

- 48 Taigi šių reikalavimų laikymasis leidžia vykdančiajai teisminei institucijai įsitikinti, kad sprendimas išduoti Europos arešto orderį baudžiamojo persekiojimo tikslais pagrįstas nacionaline procedūra, kuriai taikoma teisminė kontrolė, ir kad asmeniui, dėl kurio buvo priimtas nacionalinis arešto orderis, buvo suteiktos visos garantijos, būtinos tokiems sprendimams priimti, be kita ko, tos, kurios išplaukia iš pagrindinių teisių ir pagrindinių teisės principų, nurodytų Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje.
- 49 Antrasis atitinkamo asmens teisių gynybos lygis, nurodytas šio sprendimo 45 punkte, reiškia, kad teisminė institucija, pagal nacionalinę teisę kompetentinga išduoti Europos arešto orderį, visų pirma tikrina, ar laikomasi būtinų Europos arešto orderio išdavimo sąlygų, ir nustato, ar, atsižvelgiant į kiekvieno atvejo ypatumus, toks išdavimas yra proporcingas (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 47 punktą).
- 50 Iš tiesų būtent „išduodančioji teisminė institucija“, nurodyta Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalyje, t. y. subjektas, kuris priima galutinį sprendimą išduoti Europos arešto orderį, turi užtikrinti tokią antro lygio gynybą, net jei Europos arešto orderis grindžiamas nacionaliniu teisėjo arba teismo sprendimu.
- 51 Taigi „išduodančioji teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, atsižvelgdama į visus kaltinamuosius ir išteisinamuosius įrodymus, ir nerizikuodama, kad jos sprendimų priėmimo įgaliojimams būtų daroma, be kita ko, vykdomosios valdžios įtaka gaunant pavedimus ar nurodymus iš išorės, turi turėti galimybę objektyviai atlikti tą funkciją taip, kad nekiltų abejonių dėl aplinkybės, jog priimti sprendimą išduoti Europos arešto orderį turi ta institucija, o ne galiausiai minėta valdžia (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 42 punktą).
- 52 Vadinas, ta išduodančioji teisminė institucija turi turėti galimybę vykdančiajai teisminei institucijai pateikti patikinimą, jog, atsižvelgiant į garantijas, teikiamas pagal išduodančiosios valstybės narės teisės sistemą, vykdydama Europos arešto orderio išdavimo funkcijas ji veikia nepriklausomai. Dėl šio nepriklausomumo reikalaujama, kad išduodančiosios teisminės institucijos veiklos nuostatuose būtų nustatytos organizacinio pobūdžio taisyklės, pagal kurias priimant sprendimą išduoti tokį arešto orderį, išduodančiajai teisminei institucijai nekiltų jokios rizikos, kad, be kita ko, gali būti duoti konkretūs vykdomosios valdžios nurodymai.
- 53 Be to, jei pagal išduodančiosios valstybės narės teisę kompetencija išduoti Europos arešto orderį patikėta institucijai, kuri, dalyvaudama vykdamas tos valstybės narės teisingumą, vis dėlto nėra teismas, dėl sprendimo išduoti tokį arešto orderį, ir visų pirma dėl tokio sprendimo proporcingumo, šioje valstybėje narėje turi būti galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus.
- 54 Šioje byloje iš Lietuvos Vyriausybės rašytinių pastabų matyti, kad Lietuvoje atsakomybė už Europos arešto orderio išdavimą galiausiai tenka Lietuvos generaliniam prokurorui, veikiančiam bylą, kurioje reikalaujama perduoti atitinkamą asmenį, tiriančio prokuroro prašymu. Vykdydamas savo įgaliojimus Lietuvos generalinis prokuroras patikrina, ar įvykdytos Europos arešto orderio išdavimo sąlygos, visų pirma ar gautas vykdytinas teismo sprendimas suimti minėtą asmenį, dėl kurio sprendimą pagal Lietuvos teisę turi priimti teismas arba ikiteisminio tyrimo teisėjas.
- 55 Lietuvos Vyriausybė rašytinėse pastabose taip pat nurodė, kad vykdydami savo funkcijas Lietuvos prokurorai yra nepriklausomi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, konkrečiai – jos 118 straipsnio 3 dalimi, ir Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo nuostatomis. Kadangi Lietuvos generalinis prokuroras turi prokuroro statusą, jis yra nepriklausomas, o tai leidžia jam veikti be jokios išorės – be kita ko, vykdomosios valdžios – įtakos vykdamas savo funkcijas, visų pirma nusprendžiant,

kaip yra pagrindinėje byloje, ar išduoti Europos arešto orderį baudžiamojo persekiojimo vykdymo tikslais. Dėl savo statuso šis prokuroras taip pat turi užtikrinti, kad būtų gerbiamos atitinkamų asmenų teisės.

- 56 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, konstatuotina, kad Lietuvos generalinis prokuroras gali būti laikomas „išduodančiąja teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, nes, be to, kas nurodyta šio sprendimo 42 punkte, jo statusas šioje valstybėje narėje ne tik užtikrina objektyvų funkcijų atlikimą, bet ir suteikia jam nepriklausomumo nuo vykdomosios valdžios išduodant Europos arešto orderį. Tačiau iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos nėra aišku, ar dėl šio prokuroro sprendimų išduoti Europos arešto orderį gali būti pateiktas skundas, kuris visiškai atitinka su veiksminga teismine gynyba susijusius reikalavimus, ir tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 57 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pamatinio sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama kai apimanti valstybės narės generalinį prokurorą, kuris, būdamas struktūriškai nepriklausomas nuo teisminės valdžios, turi kompetenciją vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir kurio statusas šioje valstybėje narėje užtikrina jam nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios išduodant Europos arešto orderį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 58 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 6 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama kaip apimanti valstybės narės generalinį prokurorą, kuris, būdamas struktūriškai nepriklausomas nuo teisminės valdžios, turi kompetenciją vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir kurio statusas šioje valstybėje narėje užtikrina jam nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios išduodant Europos arešto orderį.

Parašai.